Otázka: Odvětví práva veřejného

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): Mel

ÚSTAVA ČR

schválena 16.12.1992, Českou národní radou s účinností od 1.1.1993
podepsal prezident a předseda vlády
skládá se z: preambule (=prohlášení), 8 hlav, 113 článků

HLAVA PRVNÍ – ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ
ČR= jednotný, svrchovaný a demokratický právní stát (zdrojem veškeré moci je lid)
Moc: a) zákonodárná
b) výkonná
c) soudní
součástí ústavního pořádku je Listina základních práv a svobod
pol. Systém je založen na svobodném a dobrovolném vzniku a volné soutěži pol.stran
před zákonem mají přednost ratifikované a vyhlášené mezinárodní smlouvy o lidských právech a svobodách
státní symboly:
velký a malý znak
státní barvy
státní vlajka
vlajka prezidenta

státní pečeť
státní hymna
ÚČR je rigidní

HLAVA DRUHÁ – MOC ZÁKONODÁRNÁ
je představována parlamentem:
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
– 200 poslanců, na dobu 4 let, starších 21 let
– volební systém: poměrné zastoupení

SENÁT
– 81 senátorů na 6 let, každé dva roky se volí jedna třetina, starší 40 let
– volební systém: většinový systém
Inkompabilita= neslučitelnost funkcí
-> s fcí poslance nebo senátora je neslučitelný výkon úřadu prezidenta republiky, fce soudce
dojde-li k rozpuštění poslanecké sněmovny, zákonná opatření, které nesnesou odklad, řeší Senát s výjimkou přijímání zákonných opatření ve věcech:
Ústavy
Státního rozpočtu státního závěrečného účtu
Volebního zákona
Mezinárodních smluv
hlasování : ústavní zákony -> konsensuální kvalifikované kvórum
vláda má právo vyjádřit se ke všem návrhům zákona
poslanec má právo interpelovat = vznášet námitky na vládu nebo její členy, ti musí do 30-ti dnů odpovědět

ZÁKONODÁRNÝ PROCES:
Stádium návrhu zákona
– nositelé zákonodárné iniciativy jsou: poslanec, poslanci, senát, vláda, krajské zastupitelstvo
– návrh je předložen příslušné parlamentní komisi (školské, sociální ..) k projednání, doplnění nebo poměnění

Jednání o návrhu zákona

– k návrhu se do 30-ti dní musí vyjádřit i vláda

Přijetí zákona
– hlasování v poslanecké sněmovně
– v případě souhlasu PS je návrh zákona posunut do Senátu, který se musí do 30-ti dní vyjádřit (pokud se nevyjádří – je zákon schválen, pokud vyjádří nesouhlas – je poslán zpět do PS k přepracování)
– k návrhu zákona se může vyjádřit i prezident a vrátit PS do 15-ti dní k přepracování (suspenzivní veta)
– výjimku tvoří ústavní zákony

Publikace
– ve sbírce zákonů, závaznou podmínkou platnosti je závěrečná podpisová část a publikace zákona
– podepisuje: prezident, premiér, předseda posl. Sněmovny

HLAVA TŘETÍ – MOC VÝKONNÁ

PREZIDENT

volen občany (přímo)
každý bezúhonný občan starší 40-ti let, na 5 let
nemůže být zvolen 2x za sebou
může rozpustit PS, ale ne Senát
kompetence:
amnestie (skutková podstata činu)
milost (konkrétní osoba)
abolice (nezahájení trestního stíhání)
agraciace (zastavení trestního stíhání)
rehabilitace (smazání trestu)
pravomoce:
zastupuje stát na venek (sjednává a ratifikuje mezinárodní smlouvy)
vrchní velitel ozbrojených sil
přijímá, pověřuje a odvolává vedoucí zastupitelských misí
vyhlašuje volby do PS a Senátu
jmenuje a povyšuje generály
propůjčuje a uděluje státní vyznamenání
jmenuje soudce

právo udělovat amnestii

VLÁDA
tvoří předseda, místopředseda, ministři
odpovědna PS a jmenována prezidentem na návrh předsedy vlády
vláda předstoupí do 30-ti dní před PS a požádá o vyslovení důvěry (nedůvěra – písemně nejméně 50 poslanců) kvórem většinovým
vláda podává demisi do rukou prezidenta
každý ministr zastává určitý rezort (krom tzv. ministra bez portfeje -> zvláštní úkoly)

STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ
dříve prokuratura
má za úkol zastupovat stát v trestním řízení
notář = ověřuje listiny, podepisuje smlouvy, ověřuje pravomoci, uschovává dokumenty
advokát = zastupuje u soudních procesů obžalovaného

5. HLAVA ČTVRTÁ – MOC SOUDNÍ
zásady :
soudcovské nezávislosti (soudce se řídí jen zákonem)
soudní příslušnosti
obžalovací (akuzační) zásada – bez žalobce není soudce, bez obžaloby nemůže být člověk trestán (x zásada akuzační)
oficiálnosti a rovnosti před zákonem
ústavnosti a přímosti
veřejnosti (výjimka soudní procesy napr. Obrana státu, porušení státního tajemství

nejvyšším soudním orgánem je Ústavní soud, pro nějž platí inkompabilita poslance, senátora a prezidenta
tvoří jej 15 soudců, jmenovaných prezidentem na návrh Senátu

soudce = bezúhonný občan, absolvent VŠ právního směru, nejméně 10 let praxe, věk 40 let
soustava soudů:

Nejvyšší soud (trestní právo)
Nejvyšší správní soud (správní právo)
Vrchní soud
Krajské soudy
Okresní soudy

HLAVA PÁTÁ – NEJVYŠŠÍ KONTROLNÍ ÚŘAD
Jeho úkolem je vykonávat kontrolu hospodaření se státním majetkem a plnění státního rozpočtu
Prezidenta a víceprezidenta jmenuje prezident na návrh PS

HLAVA ŠESTÁ – ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA
Hlavním úkolem je péče o stabilitu měny, do její činnosti lze zasahovat pouze na základě zákona

HLAVA SEDMÁ – ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVA
ČR se člení na obce, vyššími územními samosprávními celky jsou kraje nebo země
Orgány obce:
Zákonodárný orgán = obecní zastupitelstvo
– funkční období je 4 roky
– schvaluje vyhlášky
Výkonný orgán = obecní rada

PRÁVO SPRÁVNÍ
= soubor právních předpisů o výkonné státní moci a veřejné správě
Členění veřejné správy:
Státní správa
– vykonává ji stát prostřednictvím svých orgánů – vlády (jako celku), jednotlivých ministerstev, obecních městských a krajských úřadů, policie ČR
Samospráva
Územní – vykonávají ji veřejnosprávní korporace
Zájmová – nadace, komory, svazy (lékařská komora, rybářský svaz..)

OBEC
= občanům nejbližší organizační útvar veřejné správy
Charakteristika:
Obec = právnická osoba, která vystupuje a jedná samostatně svým jménem, na svou zodpovědnost
Každá obec má jméno, některé mohou mít znak a prapor
Finanční zdroje obce:
Výnosy z obecního majetku a obecních podnikatelských činností
Místní daně a poplatky
Dotace ze státního rozpočtu
Dary, výnosy ze sbírek
území obce – území (katastr) obce se dělí:
vnitřní část = intravilán
– určena k bydlení, zástavbě
vnější část = extravilán
– pole, lesy, louky, rybníky, cesty
území obce je rozděleno na katastry, o které je každá obec povinna se starat
výjimku tvoří vojenské prostory (spadají pod správu ministerstva obrany)
obce se člení podle velikosti na :
obce
městyse (od r. 2006)
města
statutární města = jejich území je rozděleno na městské části nebo obvody, kterémají své samosprávné orgány (starostu, obecní zastupitelstvo), včele magistrátu stojí primátor (Zlín, 26 v ČR)
činnost obce:
samostatná působnost = správa vlastních obecních záležitostí, pečuje o ekonomický, sociální a kulturní rozvoj obce, v rozhodování nepodléhají žádnému nadřízenému státnímu orgánu
přenesená působnost = výkon státní moci, řídí se nařízeními vlády a vyhláškami ministerstev
občané obce = všechny fyzické osoby mající v obci trvalý pobyt nebo jim bylo uděleno čestné občanství, zletilí občané jsou oprávněni účastnit se zasedání obecního zastupitelství

ORGÁNY OBCE
Obecní (městské) zastupitelstvo
Rada

Starosta (primátor)
Úřad

Obecní zastupitelstvo
= nejvyšší orgán obce
– má 5-55 členů volených občany, počet závisí na velikosti obce
– schvaluje rozpočet
– volí členy obecní rady, starostu a jeho zástupce

Obecní rada
= výkonný orgán obce
– 5-15 členů
– starosta, jeho zástupce a členové rady (radní)
– obecní rada se nevolí v obcích, kde má zastupitelstvo méně než 15 členů
– zřizuje komise jako své iniciativní a kontrolní orgány

(UB má 27 členů obecního zastupitelstva a 9 obecní rady)

Obecní úřady
= tvoří starosta, zástupce starosty, zaměstnanci obecního úřadu
– ze zaměstnanců lze zřídit odbory pro jednotlivé úseky činnosti
– má-li obecní úřad aspoň dva odbory, řídí práci zaměstnanců tajemník

PRÁVO TRESTNÍ
= souhrn právních přepisů o trestání fyzických osob za závažná provinění
– prameny:
Hmotné = definuje co je trestný čin a jakých prostředků je nutno proti pachateli použít
Pramenem Trestní zákon
– Procesní = vymezuje postup při vyšetřování trestných činů, při trestně právním soudním řízení a při výkonu trestu
Pramenem Trestní Řád

PROTIPRÁVNÍ JEDNÁNÍ

Trestný čin = závažné protiprávní jednání, které řeší a trestají soudy
Přečin = pro společnost méně závažný čin
-> všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, za něž platí trest odnětí svobody do 5 let
Zločin = všechny trestné činy, pro něž platí odnětí svobody od 5 let
Zvlášť závažné zločiny = nad 25, až doživotí
Přestupek = méně závažné protispolečenské jednání, které řeší policie a přestupková komise městského úřadu

PACHATELÉ TRESTNÍCH ČINŮ

pouze fyzické osoby, trestně odpovědné jsou osoby nad 18 let
trestnost se vztahuje i na nedokončený čin nebo na jeho přípravu
podmínky trestní odpovědnosti:
naplnění skutková podstaty trestného činu (definována v trestním zákoně)
vina
úmysl = jednání pachatele, který chtěl porušit trestní zákon
nedbalost a) vědomá = pachatel věděl, že porušuje tr. Zákon, ale spoléhal, že k tomu nedojde
b) nevědomá = pachatel nevěděl, že porušuje tr. Zákon, ale vědět to mohl a měl

OKOLNOSTI VYLUČUJÍCÍ TRESTNOST

Věk – do 15 let
Nutná obrana – přiměřenost!
Krajní nouze – napr. V případě ohrožení lidského života
Nepříčetnost – v případě nesvéprávnosti, tj. duševní poruchy (jednání pod vlivem alkoholu se za nepříčetné nepovažuje)
Oprávněné použití zbraně – policie, vojáci (netýká se majitelů zbrojního průkazu)

DRUHY TRESTŮ

ODNĚTÍ SVOBODY

Nepodmíněně
– běžný trest do 15 let
– výjimečný 15-25 let a doživotí
– nápravná zařízení:
Věznice s dohledem – nedbalost, poprvé ve vězení
Věznice s dozorem – nedbalost, úmyslný čin
Věznice s ostrahou – úmyslný čin
Věznice se zvýšenou ostrahou – doživotí, nebezpeční recidivisté

Podmíněně
– s odkladem (pokud pachatel v trestní lhůtě spáchá trestný čin, mění se na nepodmíněný)
ZTRÁTA ČESTNÝCH TITULŮ A VYZNAMENÁNÍ
ZTRÁTA VOJENSKÉ HODNOSTI
PROPADNUTÍ MAJETKU
PROPADNUTÍ VĚCI
ZÁKAZ ČINOSTI
ZÁKAZ POBYTU – občané i cizinci
VYHOŠTĚNÍ – cizincům může být, ale občanům ne
PENĚŽITÝ TREST
VEŘEJNĚ PROSPĚŠNÉ PRÁCE
DOMÁCÍ VĚŽENÍ

TRESTNÍ PRÁVO PROCESNÍ
= upravuje trestní řád
Obviněný není povinen při výslechu vypovídat a nesmí být nucen k výpovědi a k přiznání
Obviněný má právo na obhájce -> ex offfo = obhájce přidělený státem
Nikdo nemůže být stíhán jinak než ze zákonných důvodů
Právo hovořit v mateřském jazyce
Akuzační zásada ->bez žalobce není soudce -> pachatel musí být první obžalován z trestného činu a pak až souzen
Jednání před soudem je ústní – veřejné
Presumce neviny – s obviněným je zacházeno jako s nevinným až do prokázání jeho viny

ORGÁNY ČINNÉ V TRESTNÍM ŘÍZENÍ

policie, státní zastupitelství

objasňují okolnosti svědčící proti obviněnému i v jeho prospěch, přihlíží k

polehčujícím okolnostem – přiznání, upřímná lítost, nahrazení škody

Přitěžujícím okolnostem – opakování trestné činnosti, zvlášť zavržení hodné provedení činu